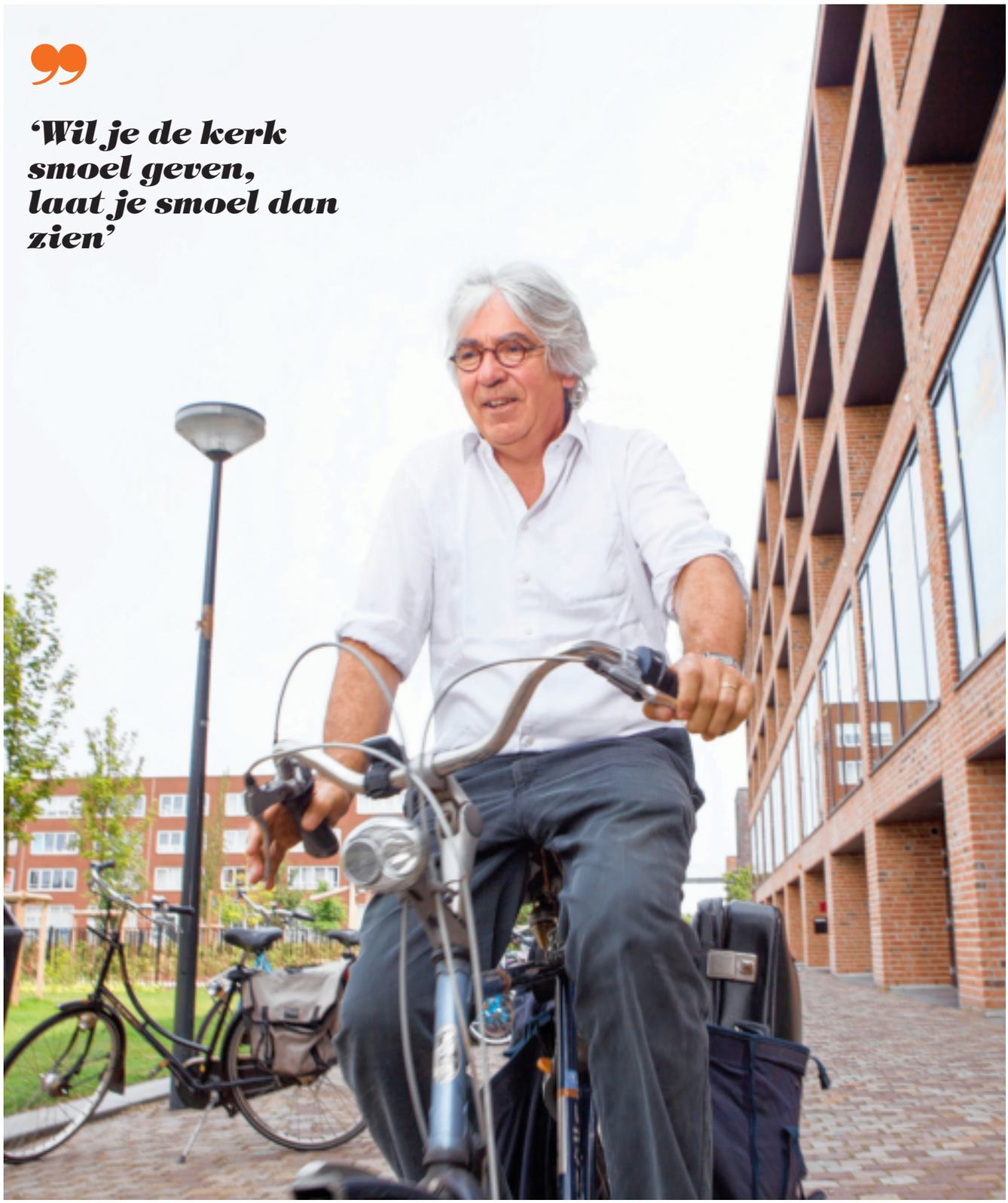

‘Wil je de kerk smoel geven, laat je smoel dan zien’

Rob Visser, kerkpionier en verbindingsman op IJburg:

‘ZWEVENDE GELOVIGEN ZIJN

506536.indd 12 29-7-2013 12:23:25

ALS VLINDERTJES'

Als een cabaretier draagt Rob Visser zijn 'preekjes' in De Binnenwaai op het Amsterdamse IJburg voor. Ondertussen zet hij zijn tanden in de uitdaging van de predikant anno 2013: zwevende gelovigen – 'vlindertjes' – samenbrengen in een gemeenschap.

Tekst: Marleen Stelling **Beeld:** Aya Musa

Op het grasveld voor Ed Pelsterpark nummer 2, 'De Binnenwaai', staan zondagochtend gekleurde vlaggen in de grond geprikt. Binnen knoeit Rob Visser, net terug van studieverlof in Frankrijk, met de beamer. Iets met internet, met Dropbox, een USB-stick. "Mensen houden van digitaal", zegt hij lachend, ondertussen spelend met een afstandsbediening. De dominee is lang en zijn grijze haar steekt af tegen een goedgebruind gezicht. Drie jaar geleden was er hier op IJburg geen kerk van protestantse origine. Tot de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) Rob Visser aanstelde om een nieuwe gemeenschap te vormen. Even voor elven melden zich de eerste kerkgangers bij de deur. Een vaste kern van een man of tien, en verder wat 'zwevende gelovigen', vertelt Visser mij later. Eén trouwe bezoeker, Francis (42), heeft hond Elmo meegenomen. "Kijk je wel eens naar Sesamstraat?", vraagt hij mij. Francis zit in een grote rolstoel, lacht veel en vertelt na een bevestigend antwoord van mijn kant honderduit over het figuurtje uit de kinderserie.

Ik moet denken aan mijn bezoek aan Heilig Vuur West een paar maanden geleden, ook een Amsterdamse pioniersplek van de PKN, maar dan in Oud-West en onder leiding van Margrietha Reinders. "Hier komen mensen samen die niet passen in de mallen van de maatschappij", zei ze toen. Naast Francis zijn het 'zoekers' die de dienst bezoeken. Zoals Petra Lantink, die toegeeft: "Ik ben niet zo diep gelovig hoor, integendeel." Of zoals Patrick Steentjes, die zegt meestal niet lang te blijven hangen in een gemeenschap.

Vlammetje

De bijeenkomst in De Binnenwaai wijkt qua vorm weinig af van een geijkte, protestantse dienst. Een 'bemoediging en groet', wat gezangen, een kinderdienst en de preek. "De wens van het kernteam waar ik vanaf het begin mee samenwerk, komisch genoeg", verklaart Visser. "Maar we voeren ook gesprekken over nieuwe vormen. Het team wil in de toekomst meer mensen aantrekken."

Het is weliswaar traditioneel, maar Visser blaast luchtigheid in de oude vormen. Even voor de preek nog kondigt Visser een ander lied aan. 'Zo dor en doods', zo luidt de tekst. 'Zo levenloos, verlamd, uiteengeslagen.' De sombere worden werken bij de geboren Hagenees op de lachspieren. Hij kan een grijns niet onderdrukken.

Het lachende gezicht van Visser werkt aanstekelijk. Wanneer even later de kleine twintig man bij het zingen van een van de liederen na de preek, verward door een moeilijke melodie, enkel nog wat zacht gemompel uitbrengt, schieten veel mensen in de lach. Ook Francis, de man in de rolstoel, heeft het niet meer. "Gelukkig doen we zeven coupletten van deze", zegt Visser. "Aan het eind hebben we 'm helemaal onder de knie."

De bron van humor en positiviteit van Visser is onuitputtelijk, maar soft of voorspelbaar maakt hem dat niet. De voormalig Apeldoornse predikant durft stelling te nemen, ook in het actuele debat. "Ik ben eindeloos verdrietig dat mensen uit naam van God hun kinderen niet inenten tegen mazelen", zegt hij. Tijdens de preek heeft hij het nog over Jona, die drie dagen in de buik van een vis zat. "Of dat waarheid is?", vraagt Visser demonstratief. "Nee, niet echt. Als we zulke rare verhalen als waarheid gaan zien, kunnen we de tent wel sluiten." De prekende Jona waarschuwde de bewoners van Nineve dat God de stad omver zou blazen, maar God besloot niets te verwoesten. "Dat is God. Hij is alles in allen, door zijn schepping is alles overvloedig."

Dominee Visser blaast tijdens de dienst in De Binnenwaai lucht in oude vormen.

Yuppenwijk

Patrick Steentjes woont drie jaar op IJburg. Ik spreek hem na de dienst. In een kerk blijven hangen doet hij 'als het goed voelt', en binnen welke stroming dat goede gevoel aanwezig is, maakt hem niet uit. Wat Visser volgens Steentjes typeert in zijn werk? "Dat hij niet de conventionele dominee uithangt", vindt de ondernemer. "Rob zegt niet: 'Dit gaan we geloven'. Dat werkt ook niet meer", stelt hij, denkend aan zijn zoekende manier van geloven. "Rob wil iets ondernemen, samen beslissen wat nodig is om op een goede manier samen te leven."

Als hardwerkende ondernemer – Steentjes is eigenaar van een watersportzaak – is zijn manier van de kost verdienen ken-

506536.indd 13 29-7-2013 12:23:32

merkend voor de IJburger. 'Yuppenwijk', wordt IJburg ook wel eens genoemd buiten Amsterdam. Huizen die op *Funda.nl* te koop staan voor zes, zeven ton vormen geen uitzondering. Kinderen die ik tijdens een wandeling door de wijk eerder op een brug tegenkom, kijken samen naar de sloepen en zeilboten van hun ouders, en fantaseren over de boten die zij later hebben. Voor Visser de reden om het woord 'kerk' niet al te vaak in de mond te nemen. "Dan wordt het yuppendom op IJburg wit rond de neus."

Betaalbaar huis

Toch is het beeld van 'yuppenwijk' eenzijdig: 30 procent van de huizen zijn sociale huurwoningen. Daarnaast heeft ook een welvarende wijk zo zijn problemen, en zijn er dus best kansen voor de kerk om zich nuttig te maken. Een tekenend voorbeeld daarvan is wel de problematiek rondom het co-ouderschap. Ouders zoeken na een scheiding naar een tweede huis voor één van hen, maar kunnen in deze economische tijden geen tweede hypotheek afsluiten voor een huis, zeker niet op IJburg. Daarnaast liggen de huurprijzen hoog, en betekent buiten de wijk gaan wonen lang in de file staan om het kroost van de ene naar de andere thuishaven te brengen.
Al vlug na de aanstelling van Visser in juni 2010 is het idee van het *Parentshouse* geboren. Een huis waarin drie ouders met kinderen kunnen wonen voor een betaalbare huurprijs. Visser stelde een bestuur samen om dit in goede banen te leiden, "het moet niet project-Visser worden". De commissie heeft inmiddels een huurcontract ondertekend met woningvereniging De Keij, en is met wethouders van Amsterdam in onderhandeling over de bestemming van het pand.
"Mensen op IJburg zijn niet op zoek naar God, maar naar zichzelf", zegt Martijn van den Dobbelsteen, fotograaf. Toch toont hij zichzelf als bestuurslid van de commissie *Parentshouse* wel betrokken. Samen met vrouw Linda is hij uitgever en hoofdredactie van de krant voor Amsterdam-Oost, *De Brug*. "Rob is lief, een idealist", zegt hij een week voor mijn bezoek aan De Binnenwaai. "Eindeloos positief, maar ook naïef. Als hij iets in zijn hoofd heeft, moet het gebeuren, maar dan stuit hij op allerlei onverwachte problemen." Als voorbeeld

Jong en ouder tijdens de dienst in De Binnenwaai.

> **'Mensen op IJburg zijn niet op zoek naar God, maar op zoek naar zichzelf'**

noemt Van den Dobbelsteen de vergunningen die nodig bleken te zijn voor de bouw van een kinderboerderij. "En toen de Vluchtkerk in Bos en Lommer dreigde te sluiten, wilde Rob zelfs het pand openstellen dat we toen voor het *Parentshouse* op het oog hadden voor de honderd vluchtelingen." Verbaasd en lachend: "Terwijl we nog midden in de verbouwing zaten."

Zusters

Visser wil het graag goed doen voor iedereen, én hij is een netwerker. 'Wil je de kerk smoel geven, laat je smoel dan zien', luidt zijn credo. Visser is iemand die verbinding brengt. Zo wonen mede dankzij Visser 'de Kleine Zusters van Jezus', een rooms-katholieke orde, sinds een jaar in een groot appartement op IJburg.
Ik bezoek hen een paar dagen voor de 's zondagse dienst in de Binnenwaai. Wat voor man de predikant is? De 62-jarige Mauricia en de 75-jarige Andrée schieten in de lach als ik de vraag stel. Ze verwijzen naar de kerstviering ruim een half jaar geleden, waar zo'n achthonderd man op afkwam. "Om zoiets te organiseren moet je echt Rob heten", zegt Andrée lachend. Twintig jaar maakten de twee zich in de Jordaan nuttig in het contact met verslaafden, maar de stap om te verhuizen was onvermijdelijk. "Religieuze gemeenschappen worden kleiner, kwetsbaarder. Hier kunnen we elkaar helpen." Zo wordt de huur van het appartement van de zusters voor de helft betaald door de Konferentie Nederlandse Religieuzen, ook een verdienste van Visser.
De zusters zijn blij met de missen die sinds kort op zaterdagavond in De Binnenwaai

506536.indd 14 29-7-2013 12:23:41

worden gehouden. Ze trekken vaak maar een man of tien, maar dat maakt hen niet uit. De tijd van kilometersdiepe kloven tussen religieuze stromingen lijkt voorbij, in ieder geval op IJburg. “Al zijn we nog niet zo ver dat ik die mis leid”, zegt Visser tegen het eind van de zondagse bijeenkomst. Hij spreekt een moeder toe wiens kinderen binnenkort voor het eerst te communie gaan in De Binnenwaai.
Na afloop van de dienst drink ik met Visser zelf koffie aan de ontvangsttafel. “De ruimte nodigt uit om wat van jezelf te laten zien”, zegt hij. “Ik heb mijn hoop gevestigd op de ontmoeting tussen mensen, tussen religieuze groepen.” Visser legt uit dat het succes van IJburg ‘m voor hem niet zit in honderd kerkgangers, die betalen voor driehonderd kerkgangers, en waarvan het aantal blijft groeien. “Dat kerkbeeld heb ik zien sterven. IJburg zweeft, hier komen veelal zwevende gelovigen. In de afgelopen drie jaar heb ik zeker vijftig man zien komen, en weer zien gaan.”
Hoe vorm je een gemeenschap met mensen die veelal niet blijven hangen? Het is een pijnpunt voor Visser. Hij zoekt naar problemen in de samenleving, probeert een bijdrage te leveren. “Maar zwevende gelovigen zijn vlindertjes. Het geloof zou het cement kunnen zijn dat vlinders met elkaar verbindt, dat zorgt dat we samen meer voor elkaar krijgen. Toch weet ik dat je voorzichtig moet zijn. Als je vlinders vangt, beschadig je hun vleugels en kunnen ze niet meer vliegen.” ●

Drie jaar pionieren

In juni 2010 begint Rob Visser (61) als ‘pionier’ op IJburg, een opgespoten eiland in het Oosten van Amsterdam. De wijk heeft 19.000 inwoners. Opdracht van Visser? Op geseculariseerde gronden onderzoeken hoe de boodschap van het evangelie een plek kan krijgen. Dat doet hij samen met een kernteam van twaalf leden.
De kerk werd op 30 januari 2011 geopend, en is ‘De Binnenwaai’ genoemd - naar de stevige wind die het klimaat op IJburg kenmerkt. Inmiddels zijn we drie jaar verder. Zondagse bijeenkomsten worden bezocht door twintig tot dertig man. Daarnaast toont Visser zich betrokken in onder meer een grote, jaarlijkse kerstviering en de opzet van het *Parentshouse*. Momenteel is zijn aanstelling fulltime, maar hij verwacht op den duur meer taken uit te besteden en parttime verbonden te blijven aan de gemeenschap.

506536.indd 15 29-7-2013 12:23:56